

**”IHAN JÄRJEN VÄHYYTTÄ
NÄMÄ LEIKKAUKSET”
- SOSIAALITURVAN
LEIKKAUSTEN VAIKUTUKSET
HYVINVOINTIALUEILLA**

**KEHITTÄJÄSOSIAALITYÖNTEKIJÄ ELINA PERKIÖ &
ERITYISASIAANTUNTIJA KATRI PELLINEN**

NÄKÖKULMIA SOSIAALITURVAN LEIKKAUKSIIN JA ASIAKKAIDEN OLOSUHTEISIIN HYVINVOINTIALUEILLA

- Aineistot:
  - Kysely sosiaaliturvan leikkausten vaikutuksista 1.4.-31.12.2024. Toteutettu Pikassoksen & Taltu-hankkeen ja 3 hyvinvointialueen (Pirha, Kanta-Häme, Satakunta) yhteistyössä
  - Tietopyyntö kaikkien hyvinvointialueiden sosiaalityöntekijöille rakenteellisen sosiaalityön verkostojen kautta (vastauksia 6 hyvinvointialueelta); Pirkanmaan väkivaltatyön verkoston kommentit
  - Köyhyys Pirkanmaalla 2024: sosiaalinen raportti [koyhyys-pirkanmaalla-2024-sosiaalinen-raportti](#)
- Perustamme näkemyksemme ammatilliseen kokemustietoomme aikuissosiaalityöstä sekä yhteiskuntatieteelliseen tietoperustaamme

SOSIAALITURVAN MUUTOSTEN VAIKUTUKSET –KYSELYN TULOKSET

- Vastaajia 31.12.2024 mennessä 84, joista valtaosa Pirkanmaalta (81 %). Suurin osa vastaajista edustaa hyvinvointialueita (87 %). Yksittäisiä vastauksia on saatu kuitenkin myös kolmannen sektorin ja kuntien toimijoilta sekä asukkailta.
  - **Vastaajien arvion mukaan vaikutukset ovat olleet pääosin kielteisiä (89 %).**
  - Neutraaleiksi vaikutukset tunnisti 4 % vastaajista ja osin myönteiseksi, osin kielteiseksi 9 % vastaajista.
-

AINEISTOJEN PERUSTEELLA KESKEISIMMÄT LEIKKAUSTEN VAIKUTUKSET OVAT:

- Taloudellisen ahdingon lisääntyminen
- Yhteiskunnasta syrjään jääminen
- Aktivointipolitiikan väliinputoajaksi joutuminen
- Lapsiperheköyhyyden kasvu
- Epävarmuuden ja turvattomuuden lisääntyminen
- Asunnottomuuden lisääntyminen

TALOUDELLISEN AHDINGON LISÄÄNTYMINEN

”Asiakkaille jää entistä vähemmän rahaa käyttöön elämän perusedellytyksiin”

”Ruokajakeluista on tullut monille merkittävä ja välttämätön apu taloudelliseen selviytymiseen. Asiakkailta on huoli etuuksien leikkauksista ja hintojen noususta: ostaako lääkkeitä vai ruokaa. Osa on kertonut jättävänsä toistuvasti lääkkeitä ostamatta, koska niihin ei ole varaa.”

”Nuorten taloustilanne on heikentynyt (...) Nuoret hakevat täydentävää toimeentulotukea ruokaan. Asiakas on voinut olla ilman ruokaa jo useamman päivän.”

Analyysi: Ruoka-avusta on tullut monelle pysyvää ja välttämätöntä pärjäämisen kannalta. Ruoka-avun merkitystä on kasvatettu (valtion rahoitus) samalla kun sosiaaliturvaa on heikennetty, eli taustalla on ideologinen valinta (hyvinvointivaltiosta kohti hyväntekeväisyysyhteiskuntaa).

YHTEISKUNNASTA SYRJÄÄN JÄÄMINEN

- *”Asumistuen muutokset yhdessä vuokrankorotusten kanssa aiheuttavat huomattavaa stressiä jopa somaattisiin oireisiin asti työttömälle yksinhuoltajavanhemmalle. Lasten on pakko vaihtaa koulua. Lapset eivät itsenäisesti pysty pitämään pitkän välimatkan vuoksi yllä kaverisuhteita aikaisemmalle asuinseudulle.”*
- *”Lähipalveluiden katoamisen myötä lisääntyy vaikeus saavuttaa palveluja. Kulkemiseen toiselle paikkakunnalle ei aina ole varaa, tai saattaa olla, että terveydentila ei salli sitä. Puhelinta tai puheaikaa ei välttämättä ole.”*

Analyysi: Osattomuus yhteiskunnasta tarkoittaa konkreettisesti sitä, että köyhät ihmiset ovat jumissa paikoissa, joista palvelut katoavat eikä rahaa liikkumiseen ole. Konkreettinen ulkopuolelle jääminen lisää kokemusta siitä, että minä en ole tärkeä osa tätä yhteiskuntaa, minun osallisuudellani ei ole väliä.

AKTIVOINTIPOLITIIKAN VÄLIINPUTOAJAKSI JOUTUMINEN

”Suojaosan poisto on tarkoittanut monille asiakkaille sitä, että he ovat luopuneet osa-aikatyöstä. Lapsikorotusten poistaminen on työntänyt perheitä perustoimeentulotuelle, joka on pahin kannustinloukku.”

”Suojaosan poistaminen on tehnyt osa-aikatyöstä kannattamatonta. Pienemmät asumistuet paikataan nyt toimeentulotuesta, mikä on täysin hölmöläisen peiton jatkamista.”

”Suojaosuuden poistuminen on vähentänyt ihmisten motivaatiota tehdä satunnaisia ja/tai osa-aikaisia töitä. Harva viitsii tehdä töitä vain siksi, että työstä saa sisältöä arkeen, sosiaalisia kontakteja, osallisuuden kokemuksia jne. Kun jokainen tienattu euro leikkaa työttömyysetuutta, jätetään palkkatyö mieluummin pois, mutta samalla pudotaan pois näistä muista työnteon hyvistä puolista.”

Analyysi: Argumentit sosiaaliturvaleikkausten työhön aktivoivasta vaikutuksesta eivät ota huomioon sitä, että suuri osa pitkäaikaistyöttömistä henkilöistä on osatyökykyisiä. Kilpailluilta työmarkkinoilta ei heikossa suhdanteessa löydä töitä ne, joiden työkyvyssä tai osaamisessa on puutteita.

Aktivointiretoriikalla syyllistetään, vaikka tosiasiallisesti työttömien joukossa on henkilöitä, joiden työpanoksesta ei nyky-yhteiskunnassamme kukaan ole valmis maksamaan. Työttömälle annetaan valheellinen lupaus siitä, että kun oikein yrittää, kuka vain voi työllistyä.

LAPSIPERHEKÖYHYHDEN KASVU

"Aiheuttaa ahdistusta ja epävarmuutta. Järjestelmän heikkenevä tuki tuo toimeentulotuen piiriin lisää asiakkaita, erityisesti lapsiperheitä."

"Halvempien vuokra-asuntojen perässä on tietyille alueille muuttanut lyhyessä ajassa paljon lapsiperheitä. Muuttoliike näkyy alueen päiväkotien ja koulujen lapsi- ja oppilasmäärän lisääntymisenä. Osissa ikäluokkia luokkakoot ovat jo ylipaikkoja myöten täynnä. Alueellinen polarisoituminen lisääntyy entisestään."

Analyysi: Leikkaukset ovat lisänneet köyhien lapsiperheiden määrää. Kun tiedetään köyhyyden vaikutukset terveyteen ja mm. koulutustasoon, tehdään nyt päätöksiä, joiden lasku maksetaan tulevana vuosikymmeninä (vrt. 1987-kohorttitutkimus)

EPÄVARMUUDEN JA TURVATTOMUUDEN LISÄÄNTYMINEN

”Ihmiset ovat peloissaan ja epävarmoja. Moni on ryhtynyt etsimään edullisempaa asuntoa, mutta niitä ei välttämättä ole helposti löydettävissä. Usein on myös niin, että jos löytääkin suht edullisen asunnon, asunnon sähkökulut voivat nousta korkeiksi, sitten ollaan taas ongelmassa.”

”Nuoret pelkäävät itsenäistymistä: ei ole rahaa muuttaa omaan asuntoon. Tämä vaikuttaa parisuhteen ja perheen perustamiseen.”

”Asumistuen leikkaukset aiheuttivat rikostaustaiselle asiakkaalle kohtuuttoman tilanteen. Hän palasi myymään huumeita.”

”Taloushuolet kiristävät perheenjäsenten välejä. Riski lähisuhde- ja kuritusväkivaltaan kasvaa. Taloudellinen ja fyysinen väkivalta näkyvät turvakodeissa, kuritusväkivalta päiväkodeissa ja kouluissa.”

Analyysi: Toivottomuuden lisääntyminen rapauttaa luottamusta yhteiskuntaan aikana, jolloin turvallisuusnäkökulmat nousevat erityisinä esiin. Sisäisellä turvallisuudella on merkittävä rooli puolustus- ja valmiuskyvyn kannalta.

ASUNNOTTOMUUDEN LISÄÄNTYMINEN

”Häätöjen määrä on noussut hälyttävästi Pirkanmaalla. Lisäksi sähköjen katkaisut ovat nousseet räjähdysmäisesti, sillä ihmiset ostavat ruokaa vuokran ja sähkölaskujen maksun sijaan. Ihmisten hätä ja epätoivo ovat tuntuvasti kasvaneet ja keinot auttaa siinä samaan aikaan vähentyneet.”

”Tullut kohtuuttomia tilanteita kun asunto on ollut esimerkiksi 10 euroa liian kallis kohtuurajoihin nähden. Erityisesti luottotiedottomille tai vankilasta vapautuville, mutta myös muille on ollut erittäin vaikeaa saada asuntoa.”

Analyysi Asunnottomuuden vähentymiseksi on ponnisteltu vuosia. Ponnistelut uhkaavat valua hukkaan sosiaaliturvaleikkausten ja muiden leikkausten myötä, koska uusia asunnottomia ilmenee ennätystahtia, esim. Tampereella 40 % kasvu.

Häätöuhka- ja vuokravelkatilanteiden kasvu näkyy eri puolilla Suomea. Valtakunnallisesti näkyy myös sosiaalihuollon asiakkaiden aseman heikkeneminen asuntomarkkinoilla: kohtuuhintaisia asuntoja on vaikea saada (sekä ruuhka-Suomessa että Pohjois-Suomessa turismin vaikutuksen myötä)

JOHTOPÄÄTÖKSET

Köyhyys ei ole VAIN aineellista niukkuutta. Se on luopumista, näköalattomuutta, toivottomuutta ja epätoivoa.

Yhteiskunnallisena ilmiönä köyhyys lisää ihmisten välisiä kuiluja, epäluuloa ja pelkoja, mikä vahvistaa polarisaatiota

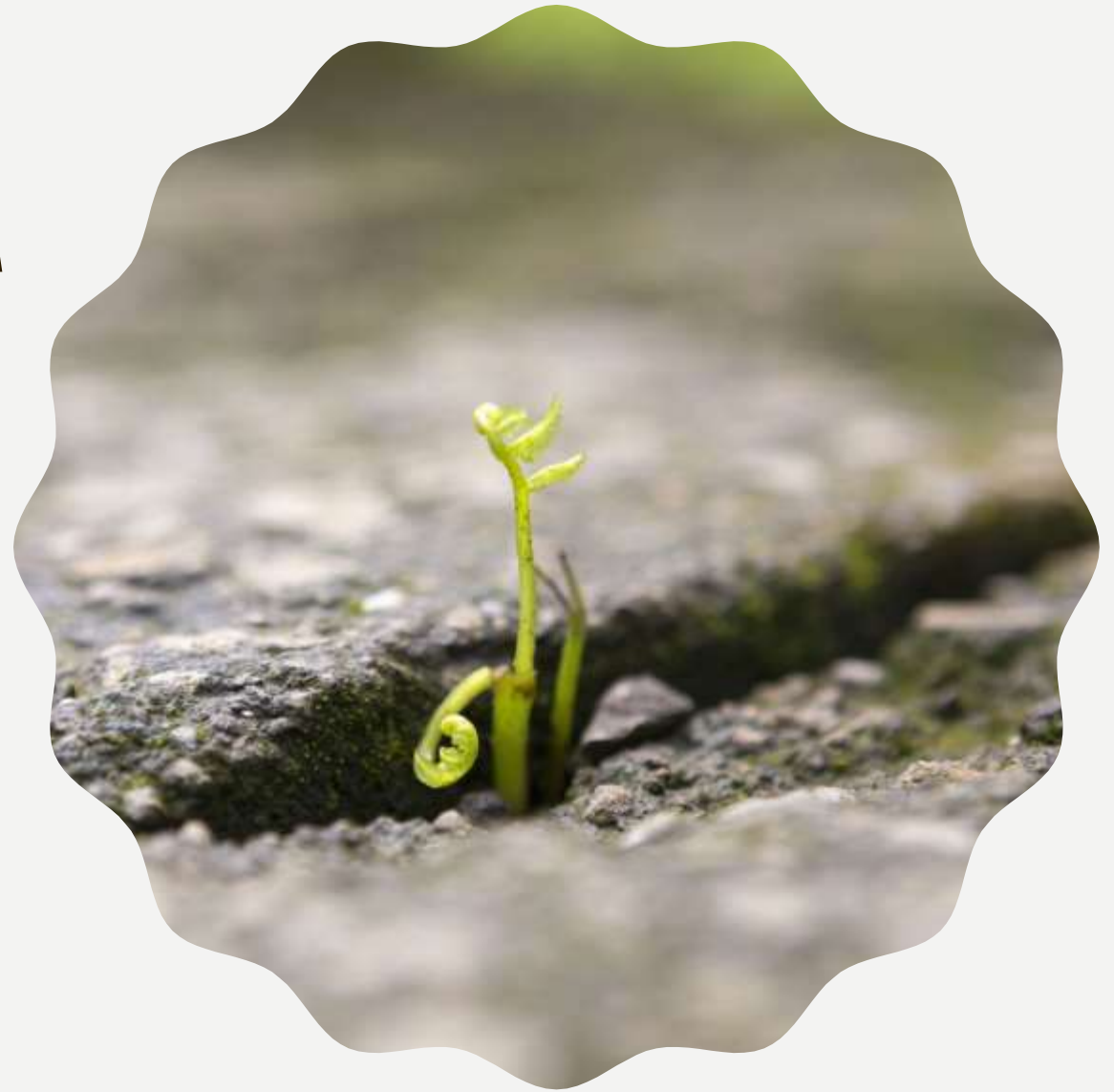
EPÄTOIVOINEN TILANNE
AJAA EPÄTOIVOISIIN
TEKOIHIN

SOSIAALITYÖN PAIKKA ON ASIAKKAAN PUOLELLA

Sosiaalityön tehtävä on tunnistaa ja poistaa rakenteellisia esteitä yksilöiden ja perheiden elämästä. Sosiaalityön ammattilaisen tehtävä on tuoda myös toivoa.

Syrjäyttäviä mekanismeja vähennetään tarjoamalla asiakkaille taloudellista tukea, mahdollisuuksia toimia sekä toimijuutta vahvistavaa kumppanuutta.

Yhteiskunnallisella tasolla leikkauspuheelle tarvitaan sosiaalityön vastapuhetta. Tarvitaan keskustelua ihmiskäsityksestä ja viime kädessä myös ihmisarvosta.

KIITOS!

Yhteystiedot: elina.perkio@pirha.fi katri.pellinen@omahame.fi